

Čís. 275.

Určuje dle § 273 c. ř. s. výši pohledanosti, dbejž soud též mimořádného, válečnými poměry vyvolaného poklesu hodnoty peněz.

(Rozh. ze dne 30. září 1919, Rv I 371/19.)

Dne 22. října 1918 uveřejnil žalovaný Karel B. v časopise »Národní Politika« veřejně příslibení tohoto znění: »Koně ukradeni. V neděli 20. tohoto měsíce ukradl asi 25letý voják dvě kobyly, hnědku a bělouše as 7 roků staré, ve valníku zapřažené a odejel směrem k Libni, Vysočanům. Před koupí se varuje. Kdo přivede na stopu koní, obdrží velkou odměnu. K. B. v K.« — Žalobkyně A. toto veřejné příslibení četla a vzpomněla si, že u speditéra Frant. S. v B. mají pár koní, hnědku a bělouše, jichž dříve neměli. Poněvadž s koňmi a vozem jezdil voják F. a koně, jichž žalobkyně při okování u svého otce si všimla, měli venkovské kování, čerpala žalobkyně důvodné podezření, že nové koně u speditera S. jsou snad totožní s ukradenými. Žalobkyně jela dne 24. října do K. k B-ovým a sdělila Alžbětě B-ové svou adresu za účelem podání zprávy. Dne 25. října přišla Alžběta B-ová do bytu žalobkyně a žádala tuto o bližší zprávu o ukradených koních. Žalobkyně jí sdělila, že dle jejího domnění ukradl F. koně žalovaných a že s nimi jezdí co kočí speditera S. v B. Při tom radila Alžbětě B-ové, by jednala opatrně a k S-ovým ihned nechodila, by zloděj nebyl varován. Alžběta B-ová šla k S-ovým, poznala vůz na dvoře jako vlastnictví svého chotě, představila se Josefě S-ové a ptala se na koně. S-ová varovala telefonicky F-a a tento s koňmi ujel. Policie obdržela jak za několik dní dopis od jiné osoby, která oznamovala, že koně jsou v K. Koně byli pak policií nalezeni v B. a žalovanému vráceny. Tento složil 500 K na policejním ředitelství v Praze jakožto odměnu pro toho, kdo vrácení odcizených koní způsobil a upozornil při tom na žalobkyni. Odměna byla policií dle jejího dobrého zdání rozdělena, ale žalobkyně ničeho z odměny neobdržela.« Opírajíc se o tento nesporný děj žalovala A. o zaplacení odměny 2000 K. Procesní soud uznal za odměnu 1000 K, vycházející z těchto předpokladů: Cena odcizených koní s povozem činí 20.000 K. Přiměřená odměna za vystopování tohoto odcizeného majetku (v době předválečné v ceně as 2000—3000 K) činila dle názoru soudu v době předválečné 200 K. Poněvadž cena rakouských peněz, platících též v státě Československém, za války tak značně klesla, že rolník požaduje za polní plodiny a výrobky zemědělské cenu patero- až desateronásobnou, následkem čehož kupní hodnota 200 K předválečných rovná se 1000 K v době nynější, dlužno odměnu 200 K (přiměřenou pro dobu předválečnou) násobiti alespoň pěti, by kupní hodnota její odpovídala nynější ceně zemědělských výrobků, nutných k živobytí. Odvolací soud snížil odměnu na 600 K, maje za to, že nelze bráti v úvahu výjimečné a namnoze ničím neodůvodněné peněžní a hospodářské poměry, za války nastalé, zejména pokles peněz rakouských, v Československém státu platících, a nepřiměřené ceny, jaké se za polní plodiny a zemědělské výrobky požadují a platí, a dle poměru těchto cen k cenám před válkou výši odměny určití

násobkem přiměřené odměny před válkou. Při posouzení přiměřenosti a určení výše odměny dle § 273 c. ř. s. dlužno naopak přihlížeti dle zvláštností daného případu k ceně věci, o kterou se jedná, ke skutečnému významu, který žádaný úkon pro slibující stranu (žalované) má, a po případě i k námaze s provedením žádaného úkonu spojené a k výsledku jeho pro stranu slibující. V tomto směru dospěl soud odvolací, vycházející ze zjištění prvního soudce, který cenu koní i s vozem penízem 2000 K vzal za rozhodnou a uváživ, že pro rolníka v době dobývání bramborů a řepy má opět nabytí koní odcizených význam zvláště veliký, čemuž svědčí také znění veřejného slibu, dáti za uvedení na stopu ukradených koní velkou odměnu — ku přesvědčení, že za žádaný a žalobkyní vykonaný úkon, i když pro ni nebyl spojen se zvláštní a značnou námahou, přiměřenou jest odměna 600 K.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek první stolice, mimo jiné z těchto

důvodů:

Rozsudek soudu odvolacího uvádí v důvodech svých v podstatě zcela správně jisté momenty, k nimž nutno přihlížeti při určování výše odměny, již dlužno žalobkyni přiznati dle § 273 c. ř. s. za to, že přivedla žalované ve smyslu veřejného příslibu uveřejněného v »Národní Politice« dne 22. října 1918 na stopu ukradených koní a vozu. Naproti tomu nevyhovuje správnému právnímu posouzení věci názor téhož soudu, že nelze při tom bráti v úvahu i výjimečné a namnoze ničím neodůvodněné peněžní a hospodářské poměry za války nastalé. Jest všeobecně známo, že ceny všech předmětů nutné potřeby, ba všeho zboží vůbec, za války nesmírně stouply. Že by tato drahosta nebyla »namnoze ničím odůvodněna«, nelze jistě právem tvrditi. Má příčinu svou jednak v tom, že při nabídce podstatně zmenšené vzrostla v poměru právě opačným poptávka po zboží a mimo to v nemenší míře v tom, že bylo dáno do oběhu příliš velké množství papírových peněz, kdežto peníze zlaté vzaty z oběhu a zmizely i stříbrné. Tím nastala úplná devaluace (znehodnocení) papírových peněz, ve skutečnosti nyní jediného platidla a devaluace ta jest nejzřejměji patrna na trhu devis z poměru naší koruny k platidlům států jiných s valutou buď neotřesenou neb aspoň méně otřesenou než jest naše. Že se ku těmto dlouhotrvající válkou vyvolaným rozvráceným hospodářským poměrům a zejména i k této devaluaci peněz přihlíží jak při výměře alimentů a bolestného, tak i při stanovení platů, mezd a odměn v hospodářském životě, jest všeobecně známo. A přihlíží se k nim zajisté právem, ježto tyto mzdy a odměny mají býti rovnocenným equivalentem za vykonané služby, práce nebo vůbec úkony, jichž cena mimořádnými poměry válečnými jistě neklesla, nýbrž naopak ještě stoupla. Nutno proto přihlížeti k těmto poměrům i ve případě našem. Dbá-li se však při výměře odměny, již dlužno žalobkyni přiznati dle § 273 c. ř. s., všech nutných zřetelů pro vyměření toto rozhodných, neb aspoň významných, a vezme-li se tedy zřetel nejen k tomu, že žalovaní příslibili tomu, kdo je přivede na stopu ukradených koní, velkou odměnu, že ztráta páru koní s vozem znamená dnes pro vlastníka i jen menší usedlosti skoro hospodářskou pohromu, že žalovaný sám si ztrátu tuto ocenil na 20.000 K,

že žalobkyně žalované na pravou stopu ukradených koní vskutku přivedla, nýbrž hledí-li se při výměře té i k dnešním silně otřeseným peněžním i hospodářským poměrům, pak nelze uznati odměnu, již žalobkyni přisoudil soud odvolací ve výši 600 K, za dostatečně přiměřenou. Poměry válečnými vyvolaná devaluace běžných platidel, k níž odvolací soud odmítl přihlížeti, ospravedlňuje dle § 273 c. ř. s. sama její zvýšení na obnos prvním soudem přiznaný, to jest na 1000 K.

Čís. 276.

Starosta obce není oprávněn, by sám od sebe změnil dodatečně podmínky, na nichž se obecní výbor usnesl a dle nichž zadány byly užítky z obecního statku.

(Rozh. ze dne 30. září 1919, Rv I 403/19.)

Obecní výbor obce B. ve schůzi, konané 12. března 1914. se usnesl, aby v lese, zvaném »Stránci«, patřícím ku kmenovému statku žalované obce, prodáno bylo dříví na stojato veřejnou dražbou. Dražba konala se 21. června 1914 za dražebních podmínek, které byly na schůzi obecního výboru v B. dne 9. dubna 1914 schváleny a před dražbou žalobci A. sděleny, jenž na podmínky ty přistoupil. V dražebních podmínkách praví se mimo jiné: »S kácením lesa musí býti započato letošním rokem (1914) a kupující zaplatí před započetím kácení plný kupní obnos; do 31. prosince 1915 musí býti veškeré dříví, pařezy a roští odvezeno, tak, by byl pozemek k vysázení nové kultury způsobilým. Nedodržení těchto dražebních podmínek má za následek zrušení koupě.« Žalobce, složiv vadium, vydražil při shora zmíněné dražbě dílec lesa, označený ořezanými stromy, stvrdiv podpisem dražební protokol ze dne 21. června 1914, že dražební podmínky jsou mu známy. Prodej tento schválil obecní výbor v B. dne 27. června 1914. Žalobce jsa majitelem pily, koupil dříví k dalšímu zpracování a prodeji. Následkem všeobecné mobilisace musel žalobce v červenci 1914 nastoupiti vojenskou službu. K jeho poukazu obrátila se jeho manželka s písemným dotazem na obec, co bude s lesem. Starosta, nedotázav se obecního výboru, odpověděl dopisem ze dne 12. září 1914, že zakoupení obecního lesa ve veřejné dražbě je dosud v platnosti, že však, pokud manžel žadatelky bude ve válce, nebudou na ni doléhati ku dodržení dražebních podmínek. Žalobce, vrátiv se v druhé polovici listopadu 1918 z válečné služby, nabídl se složití trhovou cenu za koupený dílec lesa, žalovaná obec však trhové ceny nepřijala a započala sama na základě usnesení obecního výboru z 23. listopadu 1918 s kácením lesa. Opíraje se o tento děj, učinil žalobce žalobní návrh, by uznáno bylo právem, že obec B. jest povinna dodržeti smlouvu kupní o díl lesa zvaného »Stránci« v B. označený ořezanými stromy, pokud se týče o stromy toho dílce lesa, se žalobcem dražebně učiněnou, že jest povinna dopustiti, by žalobce stromy dílce lesa toho pro sebe vykáceti dal, kmeny, pařezy a roští po vykácených stromech si odvezl. Procesní soud zamítl žalobu v podstatě z těchto důvodů: Dle ustanovení § 31 čís. 1 obec.